

[Axel Kristensen.]

det også gives fri, som vi nu opfordrer statsministeren til at foranledige det.

Jeg har gang på gang gennem mange år hævdet dette i det høje ting, og hver gang fået det svar, at der er jo ingen ledige ufaglærte, der kan tilføres byggeriet. Der var mange år, hvor der var arbejdsløse, men en sådan påstand om manglende ledige betyder for det første, at man giver op over for opgaven, og det kan vi ikke, men dernæst er påstanden bygget på den helt forkerte mening, at man kun kan forøge produktionen, når man har en reserve af arbejdsløse at sætte til den. Hvis dette var rigtigt, kunne man jo aldrig forøge levefoden, når der er fuld beskæftigelse. Det er en helt igennem usund og i virkeligheden beskæftigelsesfjendsk tankegang. Sandheden er den, at man stadig med fuld beskæftigelse netop forøger produktionen pr. mand gennem rationalisering, så man samtidig formindsker forbruget af menneskelig arbejdskraft nogle steder og derved får frigjort arbejdskraft til andet arbejde.

Spørgsmålet er så blot, om man skal fortsætte med at lade de mere ligegyldige produktioner få hovedparten af den arbejdskraft, der frigøres på nogle andre områder, eller om vi af al vor evne skal søge at drage den over i det livsvigtige byggeri, og det finder vi at man skal, og det ikke alene til det utraditionelle, men til alt byggeri.

Ved det utraditionelle byggeri med alt det dertil knyttede anlægsarbejde mener jeg, at en mand pr. år mindst kan bygge en 3 værelses lejlighed. Det er over for mig hævdet af meget kyndige folk, at en man kan lave 2 lejligheder om året inklusive husets kloakarbejde; hertil kommer så veje og afskærende ledninger, alt hvad der skal til. Derfor tror jeg, at jeg er beskeden, når jeg siger, at en mand kan klare alt det arbejde, der skal til at fremskaffe en lejlighed. 10.000 mand trukket hertil vil betyde 10.000 flere lejligheder, vel at

mærke 3 værelses lejligheder, pr. år, og denne ydelse pr. mand kan ganske utvivlsomt forøges væsentligt, hvis byggeriet bliver frit. Huskes skal det, at når byggeomkostningerne nedsættes ved brug af færre menneskers arbejdskraft ved produktionen af den enkelte bolig, formindskes kapitalbehovet samtidig, og dette er meget væsentligt.

Ved byggeri af enhver art, reparationsarbejde og ombygning, anvendtes i 1963 i alt 42.000 faglærte arbejdere. Antagelig anvendtes heraf ca. 13.000 til boligbyggeri — jeg har ikke det nøjagtige tal, jeg har måttet foretage et skøn, så jeg skal ikke hæfte mig ved, om det er lidt mere eller mindre; det er størrelsesordenen, det her kommer an på. Det vil sige, at hvis 25 pct. af det samlede antal på 42.000 faglærte arbejdere inden for det førnævnte område kunne erstattes med ufaglærte, var der med henblik på de faglærte mulighed for en fordobling af boligbyggeriet. Disse tal er naturligvis kun nævnt for at angive størrelsesordenen af opgaven.

Det er helt klart, at med den fornødne frihed på byggeområdet er denne store forøgelse ikke nødvendig for en fordobling, for den rationalisering, der følger af friheden vil nedsætte det nødvendige timetal. Huskes må det, at vi ikke alene mangler boliger. Vi mangler skoler, universiteter, hospitaler, bedre fabrikker, bedre værksteder. Behovet er ganske simpelt enormt.

Der foreligger intet oplæg fra regeringen til at klare bolig- og byggeproblemerne. Det overlades til en kommende regering, men en sådan kommer først til samtidig med overenskomstforhandlingernes påbegyndelse, og den får derfor ingen rimelig mulighed for at rejse spørgsmålet over for arbejdsmarkedets parter. Denne mulighed foreligger så først om to år igen, hvis man da ikke vil øve vold på de afsluttede overenskomster, og det vil de fleste betænke sig på. Når så hertil kommer, at man ikke pludselig kan ændre mentaliteten, hverken hos arbejdere eller arbejdsgivere — og det